

Arkitektfirmaet Arne Birk v/ Søren Thomsen
Søren Thomsen
Møllergade 67
5700 Svendborg

Kystdirektoratet
J.nr. 23/01392-5
Ref. Martin Cenholt
Kjeldgaard
30-10-2023

Dispensation til etablering af terrasse, solcelleanlæg samt opførelse af mindre bygning til saunaformål inden for strandbeskyttelseslinjen på ejendommen matr. nr. 6g, Ristinge By, Humble i Langeland Kommune

Ansøgning

På vegne af ejendommens ejer, har du den 14. februar 2023 søgt om dispensation fra naturbeskyttelseslovens¹ § 15 til etablering af solceller, jordvarme samt terrasse i tilknytning til en helårsbolig inden for strandbeskyttelseslinjen på ejendommen matr. nr. 6g, Ristinge By, Humble, Halevejen 18, 5932 Humble, Langeland Kommune.

Ansøgningen er tilrettet den 27. oktober 2023.

Afgørelse

Jordvarmeanlægget kan etableres uden dispensation fra strandbeskyttelseslinjen.

Kystdirektoratet giver dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65b, stk. 1, jf. § 15, til terrasse, solceller og småbygning til saunaformål.

Dispensationen gælder kun strandbeskyttelseslinjen. I skal selv undersøge, om jeres projekt kræver tilladelse efter anden lovgivning.

Dispensationen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

I kan læse mere om lovgrundlaget for afgørelsen i bilag 1.

Afgørelsen kan påklages

Afgørelsen kan påklages inden for fire uger.

I må ikke udnytte dispensationen før klagefristen er udløbet. Hvis der bliver klaget over afgørelsen, er dispensationen ikke gældende før klagesagen er

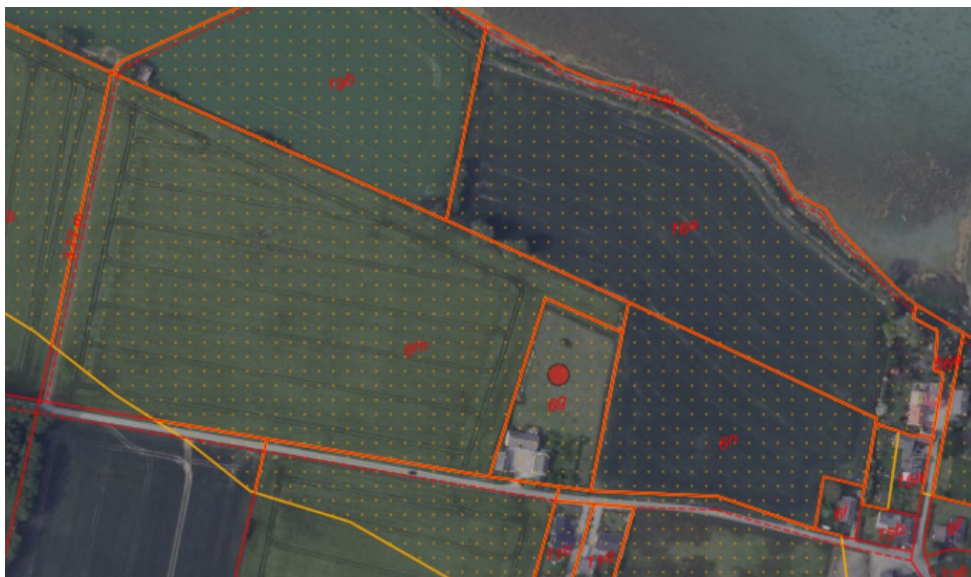
¹ Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse.

færdigbehandlet. I vil få direkte besked fra Kystdirektoratet med oplysninger om, hvordan I skal forholde jer, hvis der bliver klaget over afgørelsen.

I kan se en klagevejledning i bilag 2.

Redegørelse for sagen

Ejendommen matr. nr. 6g, Ristinge By, Humble er beliggende på Halevejen 18, 5932 Humble i Langeland Kommune. Ejendommen er i følge oplysninger i BBR en beboelsesejendom med et fritliggende enfamiliehus. Ejendommen ligger i landzone og inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje omtrent 210 m fra kysten, på nordsiden af Ristingehalvøen.

Figur 1. Ortofoto 2022. Det orange prikkede område markerer det strandbeskyttede areal. De røde streger markerer de vejledende matrikelskel. Ejendommen er markeret med en rød prik.

Kystdirektoratet modtog den 14. februar 2023 en ansøgning om dispensation til etablering af terrasse i tilknytning til boligen, solcelleanlæg på taget af boligen samt etablering af jordvarmeanlæg i græsareal mellem boligen og kysten.

I forbindelse med dialog om sagen, har Kystdirektoratet den 24. oktober 2023 afholdt møde med ansøger på ejendommen og besigtiget forholdene. Ansøgningen er efterfølgende tilrettet for så vidt angår størrelsen på terrassen, samt udvidet med en mindre bygning til saunaformål.

Der er således endeligt ansøgt om at etablere en træterrasse, hævet 180 mm over terræn, på nordsiden af den nye bolig i en tidligere driftsbygning. Terrassen etableres op ad facaden og udgør et areal på 49 m².

Der etableres endvidere solcelleanlæg på den side af bygningens tag, der vender bort fra kysten. Anlægget etableres i niveau med tagdækningen.

Der opstilles en bygning til saunaformål umiddelbart ud for den oprindelige boligs nordlige gavl. Bygningen måler 2,3 x 2,3 m.

Endeligt etableres der jordvarmeanlæg i græsarealet mellem boligen og kysten. Anlægges graves ned i render, der lukkes umiddelbart efter nedgravning. Der etableres efter det oplyste ingen brønde, eller andet, i terræn.

Af ansøgningen fremgår følgende:

Hele ejendommen Halevejen 18, matr. nr. 6g Ristinge By, Humble er beliggende indenfor naturbeskyttelseslovens strandbeskyttelseslinje.

Der søges derfor om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 15, til følgende tiltag:

Terrasse

I forbindelse med at bygning 2 indrettes til beboelse, ønskes der etableret en terrasse i hårdttræ på knap 49m² langs bygnings facade mod nord. Terrassen ønskes placeret i samme højde som bygningens sokkel, så der er direkte adgang fra boligen ud på terrassen, uden trappetrin. Tættest på huset, i terrassens sydvestlige hjørne vil dækket være placeret ca. 15 cm over naturligt terræn, og det nordøstlige hjørne ca. 20 cm over terræn.

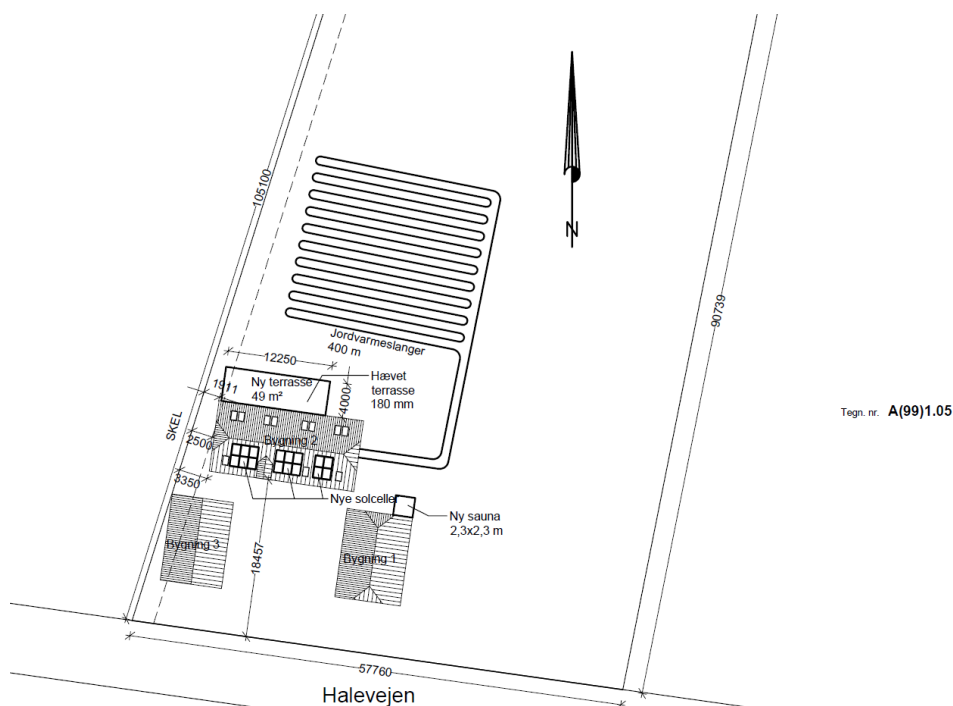
Solceller

Der ønskes etableret solceller på sydsiden af tagfladen på ejendommens bygning 2. Siden bortvendt fra vandt. Se situationsplan.

Solcellerne placeres direkte på taget, således bygningshøjden ikke ændres væsentligt og taghældningen forbliver den samme.

Sauna:

Der ønskes opsat en ca. 5 m² stor sauna på nordsiden af bygning 1. Se situationsplan og vedhæftet foto af sauna.

Figur 2, situationsplan, fra ansøgningen

Figur 3, billeder af sauna, fra ansøgningen

Vurdering efter lovgivning om international naturbeskyttelse

I behandlingen af en ansøgning om dispensation fra strandbeskyttelseslinjen skal Kystdirektoratet vurdere, om det ansøgte kan påvirke Natura 2000-områder eller dyre- og plantearter på habitatdirektivets bilag IV. Læs evt. mere herom i bilag 1.

Natura 2000

Det ansøgte ligger i Natura 2000-område nr. 127, Sydfynske Øhav. Natura 2000-området omfatter habitatområde nr. 111 og fuglebeskyttelsesområde nr. 71. I fuglebeskyttelsesområdet indgår Ramsarområde nr. 17.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området ses i bilag 3.

Det er Kystdirektoratets vurdering, at det ansøgte ikke i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke Natura 2000-området væsentligt. Ved vurderingen er der særligt lagt vægt på, at der er tale om mindre tilstandsændringer enten på eller i direkte tilknytning til eksisterende helårsbolig, på arealer, der ikke er beskyttet natur. Det ansøgte vil således efter Kystdirektoratets vurdering ikke medføre en væsentlig påvirkning af de naturtyper, levesteder og/eller arter, som området er udpeget for at bevare, og der er derfor ikke behov for en nærmere konsekvensvurdering.

Bilag IV-arter

På baggrund af et generelt kendskab til bilag IV-arters forekomst i Danmark og deres valg af levested samt gennemgang af offentlige databaser, vurderer Kystdirektoratet, at lokaliteten ikke er et potentielt levested for bilag IV-arter.

Kystdirektoratet vurderer på denne baggrund, at det ansøgte projekt ikke vil medføre beskadigelse/ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Begrundelse for afgørelsen

Jordvarme

Indledningsvist bemærkes det, at nedgravning af jordvarmeanlæg i render, hvor der umiddelbart efter nedgravning foretages lukning af renderne, hvorved terrænet reableres fuldt og helt, ikke forudsætter dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Nedgravningen, når den som her, foretages på arealer, der ikke er registreret som beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelseslovens § 3, anses efter administrativ praksis ikke som en tilstandsændring omfattet af forbuddet. Etableringen kan således foretages uden dispensation fra strandbeskyttelseslinjen.

Øvrige ansøgte forhold

Det øvrige ansøgte forhold ligger inden for strandbeskyttelseslinjen, udgør tilstandsændringer og forudsætter derfor dispensation efter naturbeskyttelsesloven.

Det bemærkes, at det areal, terrassen er ansøgt opført på ikke er lovligt etableret have i naturbeskyttelseslovens forstand, hvorfor undtagelsen i lovens § 15 a, stk. 3 ikke finder anvendelse. Spørgsmålet om havens udstrækning er fastlagt i tidligere afgørelser fra Miljøcenter Odense (10. august 2007), Naturklagenævnet (4. september 2008) og endeligt ved Retten i Svendborgs dom af 5. februar 2010.

Solcelleanlæg

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i en række sager om etablering af solfanger- og solcelleanlæg inden for strandbeskyttelseslinjen. Nævnet har i NOMO nr. 77 af maj 2012 publiceret en principiel retningslinje for behandling af sager om etablering af vedvarende energianlæg inden for strandbeskyttelseslinjen. Nævnet lægger vægt på, at udbredelsen af vedvarende energi er et anerkendelsesværdigt formål, hvorfor ansøgninger om etablering af alternative energiforsyningsanlæg efter omstændighederne bør behandles lempeligere end andre typer af anlæg indenfor strandbeskyttelseslinjen.

Efter administrativ praksis, skal solcelleanlæg etableres på taget af eksisterende bebyggelse, og så vidt muligt på den side af taget, der vender væk fra kysten.

I den konkrete sag er der tale om etablering af et mindre anlæg, til forsyning af den konkrete ejendom, og hvor anlægget etableres på taget af en eksisterende bygning, på den side, der vender væk fra kysten. Anlægget etableres i niveau med tagdækningen, og får samme hældning, som taget.

Efter en konkret vurdering af det ansøgte, finder Kystdirektoratet at der er tale om en sådant særligt tilfælde, at det kan begrunde en dispensation. Der er lagt vægt på anlæggets omfang, placering og fremtræden, som vurderes inden for ovenstående praksis.

Terrasse

Efter administrativ praksis, se eksempelvis Natur- og Miljøklagenævnets NMK-500-00237, dispenseres almindeligvis til mindre terrasser, der anlægges i direkte

tilknytning til beboelsen og i plan med eksisterende terræn. Terrassen skal fremtræde underordnet og integreret boligen.

Den ansøgte terrasse etableres langs boligens facade, mod kysten. Terrassen hæves ganske let over terræn, på strøer, med henblik på at etablere en plan terrasseflade i niveau med gulvet i boligen, på det ikke helt jævne terræn. Kystdirektoratet finder, at den ansøgte terrasse har en størrelse, beliggenhed og karakter, der medfører at den fremtræder underordnet og integreret boligen.

Efter en samlet vurdering af det ansøgte, finder Kystdirektoratet, at terrassen er omfattet af ovenstående praksis. Da der ikke ses at være kystlandskabelige hensyn, der taler afgørende i mod, meddeles dispensation til etablering af terrasse, som ansøgt.

Sauna

Der er ansøgt om etablering af en mindre bygning på 5,3 m² til saunaformål. Bygningen opstilles i umiddelbar tilknytning til boligen, på areal der anses for lovligt eksisterende haveareal. Udover en overflødiggjort driftsbygning fra landbrugsdriften, er der ikke skure på ejendommen.

Allerede fordi bygningen ikke skal anvendes til skur, finder Kystdirektoratet at det ansøgte ikke er omfattet af undtagelsen i naturbeskyttelseslovens § 15 a, stk. 3. Med henvisning til Miljø- og Fødevarerklagenævnets 19/00102 om blandt andet en pavillon i en lovligt etableret have inden for strandbeskyttelseslinjen, er det Kystdirektoratets vurdering, at der kan meddeles dispensation til småbygninger mindre end 10 m², selvom bygningerne skal anvendes til ophold.

På baggrund af ovenstående, og efter en samlet vurdering, finder Kystdirektoratet at der er tale om et særligt tilfælde, der kan begrunde en dispensation. Der er lagt vægt på at bygningen er mindre end 10 m², opføres umiddelbart op ad boligens gavl, og i al væsentlighed fremtræder som et skur. Der ses endvidere ikke at være kystlandskabelige forhold, der taler afgørende i mod en dispensation.

Afrunding og konklusion

Kystdirektoratet har vurderet det ansøgte i forhold til international lovgivning om naturbeskyttelse og konkluderet, at der ikke er hensyn, der taler afgørende imod det ansøgte. Se afsnittet "Vurdering efter lovgivning om international naturbeskyttelse".

Kystdirektoratet giver på ovenstående baggrund, og efter en samlet vurdering, dispensation til etablering af terrasse, solceller og sauna, som ansøgt.

Med venlig hilsen

Martin Cenholt Kjeldgaard
Specialkonsulent
mackj@kyst.dk

Bilagliste:

Bilag 1: Lovgivning

Bilag 2: Klagevejledning

Bilag 3: Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området

Afgørelsen er også sendt til:

- Langeland Kommune, post@langelandkommune.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Langeland, langeland@dn.dk
- Friluftsrådet centralt, fr@friluftsradet.dk
- Friluftsrådet, Kreds Sydfyn, sydfyn@friluftsradet.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk og dof@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Langeland, langeland@dof.dk
- Dansk Botanisk Forening, Fynskredsen, fynskredsen@botaniskforening.dk
- Dansk Kano og Kajak Forbund, miljo@kano-kajak.dk
- Danmarks Jægerforbund, sager@jaegerne.dk

Afgørelsen offentliggøres desuden på Kystdirektoratets hjemmeside, www.kyst.dk.

Bilag 1: Lovgrundlag

Naturbeskyttelsesloven

Af naturbeskyttelseslovens² § 15 fremgår, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af strandbredder eller af andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen. Formålet med bestemmelserne om strandbeskyttelse er at sikre, at arealerne nær kysten bevares så uberørte som muligt. Hermed varetages landskabelige, biologiske og rekreative hensyn.

Forbuddet mod tilstandsændringer betyder bl.a., at der ikke må opføres bebyggelse, foretages terrænændringer eller etableres beplantning inden for strandbeskyttelseslinjen. Der må heller ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

En række ændringer er dog umiddelbart undtaget fra forbuddet. Undtagelserne fremgår af lovens §§ 15a og 15b. Kystdirektoratet har desuden mulighed for at dispensere til visse anlæg, eller hvis der er tale om et særligt tilfælde, jf. lovens § 65b.

Af hensyn til de nationale interesser, der er knyttet til kystområderne, administreres bestemmelserne om strandbeskyttelse meget restriktivt. Der dispenseres desuden kun, når dispensationen vil være uden konsekvenser for den fremtidige administration af strandbeskyttelseslinjen.

Lovgivning om international naturbeskyttelse

Ifølge habitatbekendtgørelsen³ skal Kystdirektoratet, før der gives dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, vurdere om det ansøgte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt (en væsentlighedsvurdering). Direktoratet vurderer i den forbindelse, om det ansøgte kan påvirke områdets naturtyper og levesteder samt de arter, som området er udpeget for at bevare. Hvis det ikke kan udelukkes, at det ansøgte kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, kan der ikke meddeles dispensation til det ansøgte.

Kystdirektoratet er desuden forpligtet til at varetage beskyttelseshensyn til en række dyr og planter (arter på habitatdirektivets bilag IV) over alt i landet, det vil sige uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder eller udenfor. Der kan ikke gives dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de pågældende dyrearter eller ødelægge de pågældende plantearter.

² Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse.

³ Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Bilag 2: Klagevejledning

Kystdirektoratets afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentliggjort på vores hjemmeside, regnes fristen dog altid fra offentliggørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- adressaten for afgørelsen
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- offentlige myndigheder
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Der klages via Klageportalen, der kan findes på www.naevneneshus.dk, eller alternativt på www.borger.dk og www.virk.dk. Der logges ind med MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Det koster 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer i gebyr at indgive en klage. Betaling foregår via Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Kystdirektoratet. Kystdirektoratet videregiver herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 88, stk. 1, i naturbeskyttelsesloven.

**Bilag 3: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område nr. 127,
Sydfynske Øhav**

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 111		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeblade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med enårige planter (1210)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Strandeng (1330)
	Forklit (2110)	Hvid klit (2120)
	Grå/grøn klit* (2130)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Tørt kalksandsoverdrev* (6120)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Avneknippemose* (7210)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Skælv vindelsnegl (1014)	Sumpvindelsnegl (1016)
	Klokkefrø (1188)	Stor vandsalamander (1166)

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 71		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Knopsvane (T)
	Sangsvane (T)	Blisgås (T)
	Mørkbuget knortegås (T)	Troldand (T)
	Bjergand (T)	Edderfugl (T)
	Hvinand (T)	Toppet skallesluger (T)
	Havørn (TY)	Rørhøg (Y)
	Engsnarre (Y)	Plettet rørvagtel (Y)
	Blisshøne (T)	Klyde (Y)
	Almindelig ryle (Y)	Brushane (Y)
	Sorthovedet måge (Y)	Dværgterne (Y)
	Splitterne (Y)	Fjordterne (Y)
	Havterne (Y)	Mosehornugle (Y)
	Rødrygget tomskade (Y)	

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteseme står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 72		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Sangsvane (T)
	Blisgås (T)	Knarand (T)
	Taffeland (T)	Bjergand (T)
	Edderfugl (T)	Havlit (T)
	Havørn (TY)	Fiskeørn (T)
	Rørhøg (Y)	Engsnarre (Y)
	Plettet rørvagtel (Y)	Klyde (Y)
	Dværgterne (Y)	Fjordterne (Y)
	Rødrygget tomskade (Y)	

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteseme står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-21. Havørn er ikke til stede som ynglefugl i fuglebeskyttelsesområde F71 og F72. Fiskeørn og havørn er ikke til stede som trækfugl i national eller international væsentlig forekomst i fuglebeskyttelsesområde F72. De nævnte fugle gennemgås derfor ikke yderligere.

(fra [Natura 2000-planen 2022-27](#))